

Treguesit Gjeografikë dhe BE

Më shumë se 1600 produkte ushqimore janë të identifikuar me Tregues Gjeografikë në Bashkimin Europian.

Katër dimensionet potenciale të një TGJ

Treguesit Gjeografikë janë:

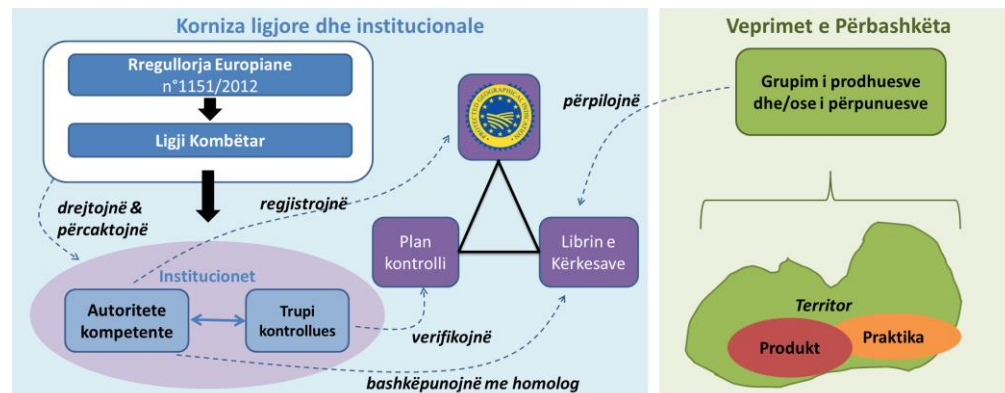
- (1) mjete tregu që mundësojnë vlerësimin e produkteve karakteristika të veçanta,
- (2) një faktorë zhvillimi rural dhe lokal gjithëpërfshirës,
- (3) gjithnjë e më shumë të përdorshëm si iniciatorë në mbrojtjen e mjedisit dhe implementimin e praktikave të qëndrueshme,
- (4) si përfundim, këta Tregues janë mekanizma të lokalizuara *ad hoc* që prezantohen nga aktorë lokalë & grupe interesi, si dhe një objekt partneriteti, bashkëpunimi dhe rrjeti.

Çështje të Treguesve Gjeografikë në Kosovë

Sot, Kosova nuk ka regjistruar akoma asnjë TGJ.

Arsyet për të regjistruar djathin e Sharrit si TGJ janë të shumëllojshme:

- harmonizimi i legjislacionit me atë të Bashkimit Europian (*acquis communautaire*)
- vlerësimi i produkteve me cilësi të veçanta në tregun e përbashkët europian,
- mbështetja e kullotave si bujqësi shumëfunksionale
- mbrojtje kundër fallsifikatorëve
- informim i konsumatorit
- informim në të gjithë zinxhirin e vlerës së produkteve
- strukturim i rrjetit të produkteve cilësore,
- vlerësimi dhe ruajtja e territorit, trashëgimisë dhe identitetit ndër-komunitar.
- mbrojtja e agro-biodiversitetit të një territori natyror të veçantë (Parku Kombëtar i Sharrit).

Raporti afat-mesëm 2015-2018

Një kordinim aktorësh (jo një « projekt »)...

Krijimi i Treguesve Gjeografikë (TGJ) për dhe nga prodhuesit e djathit të Sharrit është një kordinim i aksioneve që ka për qëllim pronësimin e një mjeti europian, si nga prodhuesit ashtu edhe nga grupet e interesit (institucionet publike dhe qeveritare).

Për të gjithë partnerët e këtij kordinimi, është një proces përvetësimi që ka filluar në vitin 2015 dhe që tani mund të konsiderohet si gjysëm i përfunduar.

...që kërkon përfshirjen e përbashkët të aktorëve në një mekanizëm progresiv dhe të të mësuarit

Procesi i krijimit të TGJ është bërë i mundur nga: mbështetja e dhënë nga Bashkimi Europian për institucionet e Kosovës, kryesisht nëpërmjet 4 misionëve TAIEX të ekspertëve francez të INAO (Instituti kombëtar i origjinës dhe cilësisë) ; studime pjesëmarrëse (me prodhuesit dhe aktorët përkatës) të diagnostikës agro-ekologjike mbi mjedisin natyror, përcaktimin e karakteristikave të djathit dhe sistemet e tyre të prodhimit (AgroParisTech, FFEM, AIDA) ; vendosje në lidhje me institucione publike (ministrat përkatës dhe Parku Kombëtar i Sharrit), implikimi i tyre në procesin e të të mësuarit si dhe mbështetja në krijimin e Shoqatës së prodhuesve të djathit të Sharrit – ndërmarrë kryesisht nga shoqata KsIPP (Instituti Kosovar për Pronësi Intelektuale).

Etapat e përfunduara

Etapat e ardhshme

Në vjeshtë 2019 : → Miratimi i « Librit të Kërkesave » për djathin e Sharrit dhe regjistrim !

Programi tre-vjeçar 2019-2021

Forcimi i Shoqatës së prodhuesve me qëllim për:

- të siguruar karakterin përfshirës të Shoqatës,
- të ndërtuar mjete komunikimi të brendshme dhe të jashtme,
- të përpunuar një agjendë promociionale tek konsumatorët,
- të mbikqyrë projektet dhe të sigurojë lidhjet me institucionet përkatëse,
- të mbështesë dhe vlerësojë studime plotësuese.

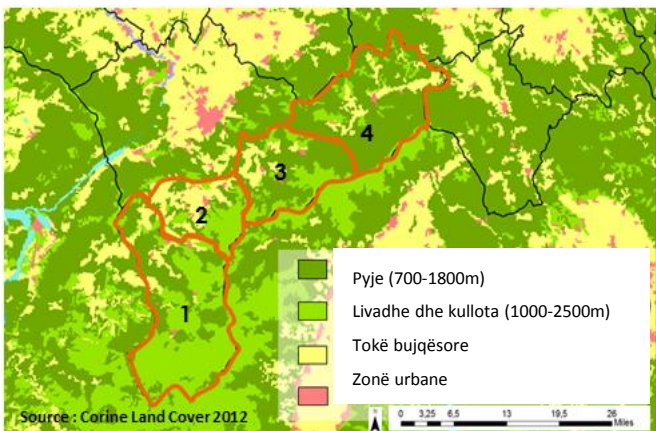
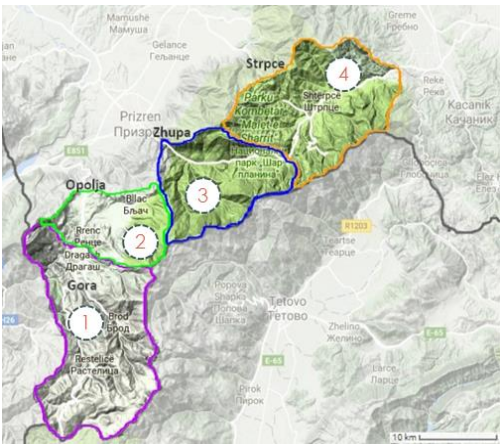
AIDA - Shoqatë Ndërkombëtare për Zhvillimin e Agro-mjedisit.
Me mbështetjen e **Ambasadës së Francës në Kosovë**.
Në partneritet me **Institutin Kosovar të Pronësisë Intelektuale**.

Sharri, djathi dhe prodhuesit e tij

Territori

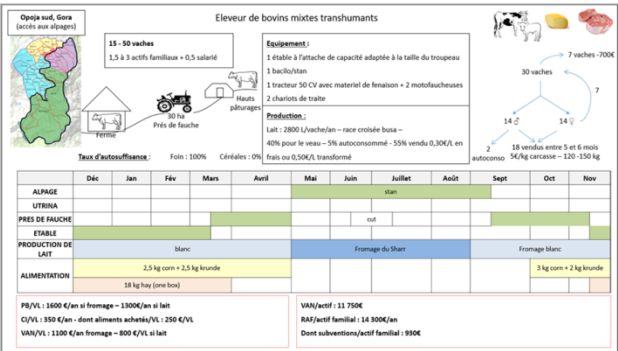
- Etapë e përfunduar :**
 - Kufizimi i territorit të prodhimit të djathit të Sharrit perceptuar nga prodhuesit.
 - Analizë gjeomorfologjike, agro-ekologjike dhe peizazhere të masivit të Sharrit
 - Ndarja e territorit në 4 nën-ndarje gjeomorfologjike : (1) Gora, (2) Opoja, (3) Zhupa, (4) Strpce
- Për t'u përcaktuar në « Librin e Kërkesave » :**
 - Të përcaktohet (ose jo) hapësira (1) e kullotës, (2) e originës së ushqimit shtazor, (3) e mbledhjes së qumështit, (4) e transformimit dhe rafinimit, dhe (5) e paketimit.

Hapësira e kullotave të masivit të Sharrit (pjesa e Kosovës) vlerësohet me 28 000 ha. Pjesa më e madhe e kullotave malore dhe e prodhimit të djathit të Sharrit gjendet në zonën e Gorës dhe Opojës.

Sistemet e prodhimit dhe praktikat kullotore

- Etapë e përfunduar :**
 - Përshkrimi i praktikave pastorale : mënyrat e ushqyerjes së kafshëve, përdorimit të kullosave, zonave me kullotave të lëvisshme.
 - Tipologjia e sistemeve të prodhimit, përshkrime dhe lokalizime.
 - Analizë e detajuar e historisë agrare të Sharrit dhe evolucioni i sistemeve të prodhimit përgjatë kohës.
- Për tu përcaktuar në « Librin e Kërkesave » :**
 - Praktikat në lidhje me përdorimin dhe ushqyerjen e kafshëve, duke kushtëzuar atributin e TGJ.

Shembull ilustrues i përshkrimit të sistemeve të prodhimit : lloji « blegtor lopë miks shtegëtim »

* Miks = qumështore + mishnore

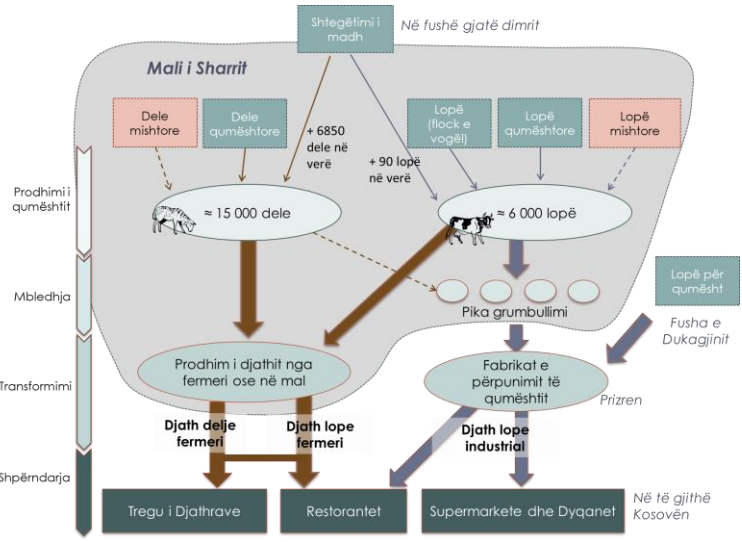
** Dele të marra në ngarkesë nga një person (çoban) i cili kujdeset duke i ushqyer dhe ruajtur kundrejt një çmimi të paracaktuar.

Djathi dhe praktikat e transformimit

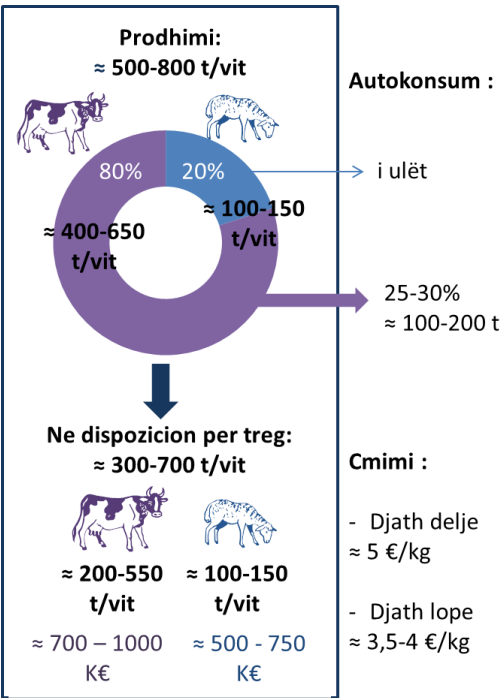
- Etapë e përfunduar :**
 - Përshkrimi i parë i proceseve të ndryshme të djathrave të shitur nën emrin e Sharrit : transformim fermeri, artizanal, industrial.
 - Krijimi i një baze të dhënash të prodhuesve të djathit, emërtuar « të Sharrit » (metoda të ndryshme rritje dhe metoda prodhimi).
 - Prezantimi i parë i karakteristikave të djathit duke filluar me një seancë shijimi
- Për tu përcaktuar në « Librin e Kërkesave » :**
 - Karakteristikat shqisore të djathit të Sharrit.
 - Lloji/et e qumështit të përdorur : dele, lopë, dhi.
 - Etapat kyçe të procesit të transformimit.
 - Lloji/et e paketimit (në kavanozë, në bukë, të dyja, etj).

Dalja në treg e djathit

- Etapë e përfunduar :**
 - Identifikimi i aktorëve të filieres
 - Skematizimi trajektoreve të daljes në treg.
 - Vlerësimi i prodhimit në terma volumi
- Për tu përcaktuar :**
 - Vlerësimi i volumeve të prodhuara sipas mënyrave të prodhimit dhe transformimit
 - Vlerësimi i tregjeve dhe konsumatorëve potencial të djathit si TGJ.

- Studime plotësuese që do të ishin të nevojshme :**
 - Studim mbi prodhimin e djathit të Sharrit në Maqedoninë e Veriut.
 - Studim më i thelluar në lidhje me marketingun e djathit të Sharrit dhe tregjeve potenciale.

Aktorët

Realizimi i anketave të ndryshme në terren, gjatë viteve të fundit, kanë mundur identifikimin e një numri aktorësh që i përkasin djathit të Sharrit dhe krijimit të TGJ. Gjatë etapave të ardhshme të krijimit të TGJ, do të duhet një kujdes i vecantë në përfshirjen e (1) territoreve, (2) komuniteteve (3) sistemeve të prodhimit, dhe (4) llojeve.

Dhjetë lloje sistemesh prodhimi të djathit të Sharrit u përcaktuan nga përbërja e tufës, praktikat e rritjes, prodhimit kryesor (qumësht/mish), etj. Sistemet e dhive nuk përshkruhen duke qënë se janë thujse joekzistuese.